

Bolygató 28. (2001. április)

Terenyi Ágnes

Vasvári Sarolta verseiről

Megtiszteltetés számomra, hogy tehetséges diáktársam verseit mutathatom be.

Írásait olvasva az volt az első benyomásom, hogy Saci sokkal érettebben alkot képet azokról a dolgokról, amelyek körülvesznek bennünket, mint korosztálya általában. Ha szabad ezt így kimondani, **Vasvári Sarolta „tizenéves felnőtt”**. Versei azt a tényt sugallják, hogy a mai fiatal nem hagyhatja figyelmen kívül a mai társadalmi élet és környezetünk negatívumait, sőt szerves része a változásoknak. Hiába van tele energiával, nem tud felülkerekedni a rákényszerített életvitelen, és nem találja **„bölcс mécsként”** vezető **„fényeket”,** az **„örök társat”,** hogy segítsék ebben a nehéz időszakban.

Versei rövid, gondolati versek. Ilyen, pl. a **Röviden:** allegorikus ötsoros. Ebben az egész életet jeleníti meg találó metaforákkal. A *Tiszta hófehér indulás* az élet kezdete, a születés, a *Megújuló, zöld ifjúság* a remény, a tavasz, a fiatalság, az *Izzó, Tűzpiros lángolás* a szerelem, a *Jéghideg, kék áradás* az öregkor, a hanyatlás.

Nekem személy szerint mégis érzelmes versei tetszenek. Az *Egyedül táncolok* c. kötetben a **Talán,** az **Aurórá**m és a **Legyőzetés** tartozik, pl. ide. A Talán c. vers azért ragadott meg, mert benne van az a sejtelmes álmkép, amely feltehetőleg sokak képzeletében helyet követel magának. Ez a sejtelen az Aurórában nővi ki magát beteljesült szerelemmé, és a Legyőzetés pedig az a mű, amelyben már azt írja: *Érzelmeim sortüzében állok*. Nem képes azokat határok közé kényszeríteni, s hadifoglyává válik saját magának.

El kell, hogy mondjam, sokszor sajnálom az olyan kimagasló adottságokkal rendelkező fiatalokat, mint Vasvári Sarolta. Ezzel a közönnyel szembesít – főleg a diákok részéről –, pl. a **Szellemem** c. versben. Ő is néha ilyen kétes homályban érzi magát, mint írja, de talán nem ok nélkül **hiszem azt, hogy az írás nem hiábavaló. Amit a tavalyi Forrás-díj is igazolt.**

(1998-ban végzett a „B” osztályban. Szerkesztőnk volt. Orvos-egyetemista. Írása a 10. (1997. áprilisi) számban jelent meg, a 30. oldalon. A szövegváltozatot átvette a Kecskeméti Lapok Krétakör rovata, 1998. július 23-án.)

Aki boldogan őrlődik tovább: Terenyi Ágnes

Boldog negyvenkétezer! Mármint azok, akiket az idén felvettek. Vállalják a taposómalmot. Az egyikőjük Terenyi Ágnes.

– Kisgyermekkorai álmomat válthatom valóra. Szeptembertől a szegedi orvosin tanulhatok.

– **Milyen volt a felvételi?**

– 114 pontot gyűjtöttem össze. Kimerítő volt a júliusom. Két tárgyból érettségiztem. Magyarból Aranyt, töriből Széchenyi politikáját húztam. Biológiából és kémiából közös felvételt írtam. Az érettségim kitűnőre sikerült. Pár napra rá következett a felvételi. A nagy melegben még nagyobb volt a kihívás, mert a kémia írásbelim nem úgy sikerült, ahogy szerettem volna. Gyakorlatilag maximális teljesítmény kellett a felvételin. Volt úgy, hogy 14-15 órát tanultam naponta. Jól ki is merültem. Vigasztal viszont a felvételi eredmény.

– **És mit szólt a magyartanárod? Köztudottan te sikeres voltál írásaiddal is. (Az Irodalmi Bolygatónak négy évig volt a szerkesztője, több ismeretterjesztő cikk szerzője.**

– **A szerk.)**

– Többször szóvá tette, hogy bölcsészkarra kellene mennem. Szerinte az is ment volna. De a minap, amikor újságoltam neki a felvételimet, nevetve mondta: „**Tudod, jól író orvosok is kellenek...**”

– **Hogy telnek a napjaid?**

– Igyekszem kipihenni magam, a tortúra okozta fáradalmakat. Emellett besegítek otthon, Lajosmizsén a gyümölcsöskertben, hogy legyen miből finanszírozni a rám váró megannyi kiadást.

(Az interjú a Kecskeméti Lapok Krétakör rovatában jelent meg, a 1998. szeptember 3-ai számban. A Bolygó ezt átvette a 15. (1998. decemberi) számban, a 75. oldalon.)

Tóth Józsefné

Pedagógiai programot segítő vizsgálat a családi háttérrel

440 család válaszolt az iskola pedagógiai programját segítő kérdőívre, amely a családi háttért vizsgálta. Ezekből a megállapításokból válogattam néhányat.

A szülői válaszok 52%-ból az derül ki, hogy azért „választották” a gimnáziumot, mert jól felkészít a továbbtanulásra. 78%-uk reálisnak tartja a tanulmányi követelményeket. A nevelő munkával a családok 57%-a elégedett. 84% fontosnak tartja gyermekeik jövője szempontjából a megalapozott tudás megszerzését. Az viszont elgondolkodtató, hogy a gyerekek 40%-a vesz igénybe magántanári segítséget, főleg matematikából és idegen nyelvből.

A válaszadók 86%-a úgy nyilatkozott, hogy rendszeresen szoktak az iskolai életről otthon beszélni. Hogy milyen tájékozottak a szülők gyermekeik életéről, azt a következő adatok is bizonyítják: az iskolai életről 65%-uk, a szabadidős programokról 75%-uk tud. A baráti társaságról 62%-uk, a gyermek céljairól, terveiről 67%-uk. Az érzelmi életről 44% tájékozott.

A szülők 87%-a gyermekük serdülőkori magatartását elfogadja, mondván: „*Hiszen az egy múltó állapot*”. 75%-uk rendszeresen tud időt szakítani az ún. odafigyelő beszélgetésekre. A 440 családban az engedékenységet, kompromisszum-mutatókat az anya részéről 86%-os, az apa részéről 67%-os.

A szülő és a gyerek elképzelése megegyezik – válaszolta – a megkérdezettek 68%-a. És még jobb eredményt várnak el gyermekeiktől, a szülők 53%-a nyilatkozott így.

/A kérdőíves feldolgozást Bársony István tanár úr számítástechnikai csoportja végezte: Káré Krisztina és Dulai Tibor a IV. C-ből, Szilágyi Laura a III. C-ből, valamint a nevelési fakultáció tagjai közül Illés Zsuzsa (IV. B), Ladányi Boglárka (IV. D), Gál Katalin (IV. A)./

(Pedagógia-könyvtár szakos. 1998-tól dolgozik a Bolyaiban. Írása a 10. (1997. áprilisi) számban jelent meg, a 8. oldalon.)

Tóth Katalin

Hajtásod vagyok

Iszonyú kínok között szültél meg
engem, a parazitát, aki
drága nedved szíva gyötört szüntelen.
Apró termetű hatalmas zsarnokként
uraltam elfolyó életed.
Véstem az arcodra a ráncokat,
megettem a kenyered javát,
életfogytiglani gürcölésre köteleztelek.

Cserébe – nagylelkűen – hagytam,
hadd leljed örömed véredben,
boldogan és büszkén.
Ezer láncsal láncoltál magadhoz.
Ezer szállal láncoltalak magamhoz.
Öntudatra ébredve,
vadul kapkodva a levegőért,
kegyetlenül téptem magamról a szálakat,
míg lemeztelenített testedről
már cafatokban lógott a hús.
Büszkén szívtam magamba a szabadságot,
de lábamnál heverő zúzott testedre tekintve
feltolul bennem sok régi emlék.
Bocsáss meg! Fogadj vissza méhedbe!
A világ oly rideg!
Neked adom a régi üveggolyóm,
csak hogy boldog légy.
Elhozom őszülő fejedre
Atlantisz legszebb virágkoszorúját,
csak ne hagyj el! Szükségem van rád!
Azóta félelemtől reszketve őrzöm álmod,
hogy el ne hagyj, hogy el ne menj
egy fáradt reggelen.
Föléd hajolok és
szememből áttetsző igazgyöngyöket
pergetek fonnyadó méz-arcodra.
Sejtjeimben élsz tovább,
nyilalló agyamban neved összefonódik
az örökkévaló jóságával.
Szóval nem kértelek soha, hogy maradj,
és ha kell, neked adom
azt a véres valamit – a szívem helyén.

Ez a XX. század

Fájdalmasan drágává lett élet
Önnön nyirkukba fült évek
Könnytől algásodott szívek
Foncsorát vesztett szemek
Sovinizmus fasizmus
Sztálinizmus kubizmus
Ez a XX. század

Vértől ittasult gépek
Megzavarodott természet
Segítségért síró kezek
Halkan elpattanó erek
Világégés-nyálka
Embert zabáló máglya
Ez a XX. század

Vérfertőző házasság
Megtagadott rokonság
Fenyegető alattomos neszek
Szétsüvítő gyilkos repesz
Vörös kereszt
Fehérterror
Ez a XX. század

Darálóban eltűnt emberek
Titkokat nyeldeklő rekeszek
Rothadó bűzös lehelet
Rákosan dagadozó mellek
Hidegháború
Rádióaktivitás
Ez a XX. század

Világra kényszerített gyermekek
Csíráatlanító vegyszerek
Vákuummal kiszívott magzat
Ember – elfolyó alakzat
Zsidó cigány
Asztráltest magány
Ez a XX. század

Tollától fosztott lélekmadár
gázmaszkban lézengő atomhalál
Csendesen agonizáló Föld
Savakkal szétmaratott zöld
Apokalipszis szkepszis
Túlélheted de meddig
Ez a XX. század

Egyedül táncolok

Túlságosan függök tőlük,
El kell hát harapnom a köldökzsinórt,
Hogy magzat-víz mocskosan magasztosan
Elrugaskodhassam a Földtől,
Leküzdve a tömeg vonzását.

Pelyhedző szárnyamat időről időre
Megfosztják leprás, érzéketlen, brutális
Kezek tollától, irigy nyálat köpnek
Minden felröppenőre,
Míg maguk göröngy-szürke életet élnek
Földhöz ragadtan.

Zsinóron rángó bábu lettem kezükben,
Üvegmosollyá festett szépségüvé,
De mostantól egyedül táncolok
Saját koreográfia szerint.

(1992-ben érettségizett a „D” osztályban. Közgazdaságtudományi Egyetemre jár. Versei az Egyedül táncolok c. kötetben jelentek meg. Az ő verse volt a „címadó”. Ezen kívül az 1. (1994. januári) és a 2. (1994. szeptemberi) számban jelentek meg.)

Dr. Kovács István

Néhány gondolat az Egyedül táncolókról

Hagyomány és tehetség találkozója ez a mai. Egy szép, tartalmas utat folytatunk rendezvényünkkel – tehetséges fiatalok bemutatva: versírókat, versmondókat és hangszeres szólistákat.

„**A mieink**” – mondjuk róluk. Ám a verseskötet lapjairól kilépve, pódiumra állva, már másoké is ők! Többek. Ismertebbek: a mi közös felelősségünkkel és közreműködésünkkel.

Az alkotás az az értelme, hogy örömet ad. És ha a vers találkozik olvasójával – ez az öröm visszaköszön. Hogy ez a kötet, az **Egyedül táncolok** létrejött, ahhoz kellett az otthoni háttér, az iskolai környezet is a tehetségen túl. Ők négyen (**Domonkos Magdolna, Németh Erzsébet, Tóth Katalin és Vasvári Sarolta**) azok közé tartoznak, akik nemcsak megtanulták élvezni és értékelni a szépet, hanem teremtik azt.

Benedek Marcell fogalmazta meg, hogy „**nem elég az egész világnak szólni, az egyes emberrel is éreztetnünk kell szívünk melegét**”. Igaz ez a kötet négy fiatal alkotójára is.

Önmagukat keresik. Helyüket a világban, érzelmi kapcsolataikban. „**Ilyenek vagyunk!**” – éreztetik: lázadók és érzelmesek, eléggikusan búsongók és bölcsen gondolkodók. Néhányan, akik a kéziratot elolvasták, ilyenek mondták még a megjelenés előtt: „**Milyen kemények, komorak!**”, a másik: „**Még mennyire romantikusak, de hisz...**”, s a harmadik: „**Milyen felnőttesek..., és vajon most is vállalják régi verseiket?**” Stb. De tegyük azt is hozzá, hogy „**milyen nőiesek**”: érzékenységükben, problémalátásukban, szóhasználatukban, témavilágukban. Közös vonásuk az őszinteség, a nyíltság, és a befelé fordulás egyidejű rapszodikussága, a könnyedség és törtség, mint kortűnet, aztán a keserédes hangulatiság, vagy a vágyakozás teli órák és az azt követő csalódások kifejező verssorai.

Tóth Katalin a Közgazdaságtudományi Egyetemen harmadéves hallgató. Harkai tanárnő osztályában érettségizett 1992-ben. Érdekes, és talán nem érdemtelen megemlíteni, hogy az ő verseibe mennyire beleivódott a tanult műveltséganyag. 1991-ben született az **Ez a XX. század** c. verse, amelyen az akkori történelmi és stílusirányok „tanulása” és „gyakorlása” egyértelműen érződik, vagy a **Bálvány** c. vers Ibsen A vadkacsa c. drámájának elemzése környékén született – az élethazugságokról. Mindig tudtam, de sohasem éreztettem vele, hogy „**tudom, mikor írt verset óránom**”, az ajtó felőli harmadik padban, a 82. számú teremben. „**Az ihletett percek ne zavarj**” – mondtam akkor magamban –, „**hátha vers születik**”... Kati kitűnő volt magyarból.

Verstémái, hangja patetikusabb, mint Németh Zsókaé. Gyötrőbb és keményebb. Igen erős, pl. szóképekben. Virtuális vers az övé. Lázad, mégsem keserű hangon. Tényközlő. Létkereső és kételkedő. Nem azt mondja, hogy „ilyen vagyok”, hanem azt, hogy „**ilyen leszek – s miattatok!**” Sok a nyitott mondata, mégsem torzók versei. Aktivizál ezzel. Társat keres gondolatai artikulálásához. Bátor és szókimondó. Olykor „férfias” dühű már. Markáns írások az övéi. Formailag sokszínű kamaszos költészete: többnyire ódai, patetikus hang jelenik meg

ezekben. Szabadvers-szerű a **Hajtasod vagyok**, sortördelése is versképző elem, de ide sorolom az **Ébredés** címűt is. Egyik összegző versével ajánlom a többi írását az olvasónak: *(Elhangzott az 1996. évi Bolyai-napok irodalmi rendezvényén, az Egyedül táncolok c. verseskötet bemutatóján. A szöveg megjelent az 10. (1997. áprilisi) számban, a 25. oldalon.)*

Számadás

Ma a világ elseje van
Nos akkor fizetek
Itt van a régi bőr a belek a szívem
Igen ma fizetek az életemért
Utazom
Itt hagyok mindent nektek jó szívek
Cserébe hogy sírtam fájtam
nevettem, meg hánytam
Igen fizetek az életemért holnap
Utazom az életemért

Tóth Viktor

A sok és a jó munka mindig eredményes Gólok, méterek, kosarak

Hogyan lehetne jellemezni a bolyais sportéletet? Eredmény-centrikus és sikeres, ami a sporttagozatot illeti. Sokoldalú és gyermekközpontú az alapfokon sportolni vágyókat tekintve. Mindenkinek pedig: élménygazdaságot jelent.

Gimnáziumunk harmadik az országos rangsorban a középfokú iskolák között. Miért eredmény-centrikus? A kilenc éve működő tagozat kiválasztási elvei, követelményei miatt. Számtalan diákolimpiai győzelem bizonyítja ezt: tíz leány kosárlabdás aranyérem, távolugró csapatunk pedig háromszor lett országos bajnok. Igen sok tanulónk kapott helyet NB I-es kosárlabda-csapatokban, de nagyon jól szerepeltek úszásban, atlétikában és birkózásban is diákjaink. A felsoroltak mind-mind a nemzeti válogatottságig vitték. Nekik nemzetközileg is jegyzett eredményeik vannak. **Tizenöten közülük elnyerték a Magyar Köztársaság Jó tanuló jó sportolója címet is.**

Miért sokoldalú? Mert a nálunk alapfokon sportoló gyerek sok szervezett és önállóan szerveződő sporttevékenység között választhat. A sportcsarnok, a kondi-terem, a sportudvar, az aula mind e célokat szolgálja. S mitől élmény-gazdag? A nagyszerű sportismeretségektől. A különböző tornákon, versenyeken remek emberi kapcsolatok születnek, s tartanak igen sokáig. Mi valamennyien valljuk, hogy a sok és a jó munka mindig eredményes!

Feltétlenül szólnom kell e helyen is néhány kiemelkedő képességű tanítványunkról: **Ivánovics Gergelyről, az Európa-bajnok úszóról. Rónai Péterről, aki Európa- és világbajnok birkózó, Zsolnay Gyöngyiről, többszörös bajnok atlétánkról és kosarasunkról. Iványi Dalmárról, aki ma az USA-ban egyetemista, s tagja volt az Eb – n 3. helyezett kosárcsapatnak.** Nagyon sok nevet kellene még megemlítenem, de ők vitték a legtöbbre, nevüket nemzetközileg is ismerik. Mindannyian kiváló tanulói is voltak a Bolyainak. **Iványi Dalma pl. ötször nyerte el a Jó tanuló jó sportoló kitüntetését.** Ez is bizonyítja, hogyha valaki magasan kvalifikált akar lenni a sportban, a tehetségén, a fizikai adottságokon túlmutató tulajdonságok is kellenek.

December 15-16-án újra benépesül a Bolyai sportcsarnoka, a nemzetközi kosárlabda-kupa mérkőzéseire. Jó lesz hallani, s együtt kiáltani: **„Hajrá, Bolyai!”**
(1988-tól testnevelő tanár a Bolyaiban. Írása a Kecskeméti Lapok jubileumi összeállításában jelent meg 1998. december 11-én.)

„Nem tudsz mindig győzni...”

A Bolyai János Alapítvány Kuratóriuma 1994-től adja ki ötvenezer forintos pedagógus-díját. 1995-ben Tóth Viktor részesült ebben az elismerésben. Vele beszélgettünk pályájáról, bolyais éveiről, terveiről.

– Néhány szót a pályakezdéséről. Mikor döntötte el és mi alapján, hogy a pedagóguspályát választja? Hol kezdett el tanítani?

– A Bányai-gimnáziumban, a 4. osztály félévéig gondolkodtam, építészmérnöki vagy pedagóguspálya? Az utolsó pillanatban döntöttem, s nem bántam meg. A TF-en végeztem 1980-ban, s a régi iskolámban kezdtem el tanítani. A régi tanárok kollégák lettek. 1988-ban váltottam, ekkor kerültem a Bolyaiba. Nem titkoltan azért, mert itt jobban láttam biztosítva egy kiemelkedő sportos gimnázium létrehozásának objektív és szubjektív feltételeit. Remélem, az eltelt évek igazolták – a kollégákkal közösen – elgondolásainkat.

– Mint „majdnem alapító”, felelevenítené a kezdeteket?

– A második tanévtől tanítok itt. Amikor még csak 2-3 évfolyam volt, már akkor is pezsgő sportélet folyt a Bolyaiban. Remek Tisza-túrák, sí táborok, iskolai házi bajnokságok – az akkor igen aktív gyerekekkel – kosárlabdában, fociban, asztalitenisz versenyekkel. Ja, és ne feledkezzem meg egyik – így, utólag – nagy élményemről, amikor először lettem osztályfőnök. Elsős osztályomra, azt hiszem, öregkoromig büszke lehetek. Minden csibészségével együtt igen jó kis társaság volt.

– Hogyan értékeli az itt eltöltött éveket? Hogy érzi magát?

– Ez a dolgozni kívánók számára igen tág teret biztosító iskola, s ilyen az iskolavezetés is, tehát a válasz: természetesen igen jól érzem magam. Talán néhány dologgal, személlyel nem értek mindig egyet, de nem ez a jellemző. Az itteni éveim? Rengetek sikert hoztak az iskola számára, s természetesen számomra is. S ha nem „szenvetnék” állandó időhiányban, teljesen elégedett lennék. Néha bizony érzem ezt, s ezért jövőre kénytelen leszek „valamit” változtatni.

– Az utóbbi években erősen megváltozott az iskola és a pálya megítélése, értékrendje. Mi tartja itt? Hivatástudat? Gyerekszeretet?

– Szeretek tanítani, szeretek edzősködni. A kettő nálam szorosan összekapcsolódik. Meggyőződésem, hogy a sportot 18 éves korig az iskolákra kellene építeni. Több fórumon „harcolok” ezért. A pálya megítélése? Társadalmi szinten jelenleg borzasztó. Nagyon sok tehetséges, jó pedagógus lesz pályaelhagyó, pusztán a megélhetési gondok miatt. Ezt, valamint a pálya presztízsének jelentős hanyatlását (lásd, pl. a felvételi pontszámokat is) a jelen és jövő ifjúsága érzi majd meg negatívan.

– Van ars poeticája?

– Kifejezett ars poeticám nincs. Ám a sport megtanított néhány dologra. **Nem tudsz mindig győzni, de mindig fel kell tudni állni a vereségek után is.** A vereségekből is lehet tanulni, a győzelmeket pedig szerényen, de meg kell becsülni. Ez átültetve a tanításra: lehet rosszabb éved, de tanulj belőle, ne törődj bele! S végül, én – szintén a sportból kiindulva – a munkában hiszek. Ha becsülettel elvégzed, abból előbb-utóbb lesz eredmény.

–Több száz bolyais tanítványa van már. Biztosan van egy-két kedves története róluk, osztályairól, egy-egy tanítványáról. Kérjük, ossza meg velünk ezeket!

– Annyi jó sztorim van, hogy helyhiány miatt tán ki sem férne! Néhányat azért megemlítek: volt osztályommal felkerékpároztunk a szovjet határig, majd Tokajig kenuztunk a Tiszán. A két „leggyengébb” fiú a kerékpározásnál lemaradt. Meglepetésemre, mégis ők értek oda előbb – stoppal... Másik: atlétika országos döntőn mindig volt kosaras lány is. Zsolnay Gyöngyi volt az egyik. Harmadik lett csapatban súlylökésben, majd másnap jött a 4x800 méteres váltó és a magasugrás. A versenybírák azonban nem engedték pihenni. Ugrott a 140-en, aztán futott váltóban egy 2:26-os 800-at, majd kétszer leverte a 160 cm-t. Mondtam neki, ha átugrod, a Bolyai a bajnok, kapd össze magad! – Oké! – mondta, és tíz perccel a 800 m után magasan átvitte... Majd közölte a versenybírókkal: – **Megnyertük, köszönöm, nem ugrom tovább...**

– A harmadik történet az egy szememben nagyszerű sportoló és ember teljesítménye. Iványi Dalma. Négy éven át volt kiváló tanulónk. A korona e pályaszakaszon a kosárlabda ifjúsági EB volt, ahol korosztálya legjobb teljesítményeként, az oroszok elleni meccsen, egy presztízs ellenféllel szemben, két másodperccel a vége előtt labdát szerzett, faultolták... A két büntetőt bedobta. Egy ponttal nyert Magyarország – csapatkapitánya remek teljesítményével. Itt figyelt fel rá a floridai egyetem.

– **Tervei? Vágyai? Mit kérdezne magától tíz év múlva?**

– Belátva, hogy nem fiatalodom, azt tervezem, hogy egy-két évig kevesebb órában tanítok, hogy a számomra fontos másik területre, a kosárlabda edzősködéssre több időm legyen. Szeretnék minél több válogatott játékost nevelni. Az iskolához fűződő terv vágy még, hogy elérhessük, a fiatalság szellemi épüléssel párhuzamosan a testi, fizikai állapotát is fontosnak tartsa. Aztán tudjunk – diákok és tanárok közösen – egymás sikereinek örülni, azt megbecsülni, legyen az énekkari, matematika, történelem, kémia vagy más tárgy, vagy netán sportsiker. Ez utóbbiban persze a szurkoló is benne van. Jó lenne megélni, hogy az NB I-ben zömmel bolyais gyerekekből álló csapatunkat bolyais szurkolótábor buzdítja... Tíz év múlva? Mit is? 2007-ben jelentőségükhöz mértén becsülik-e meg – erkölcsileg, anyagilag – Magyarországon a pedagógusokat? Magamhoz intézett kérdésem pedig talán ez lenne: **„Biztos, mindig jól döntöttél?”**

– **Köszönöm a beszélgetést. Sikeres munkát kívánunk.**

Kovács István

(Az interjú szerkesztett változata a Tíz év könyve c. jubileumi kiadványban jelent meg 1997-ben, a 33. oldalon.)

Trója Izabella

Egy átlagos nap – diák módra

Valaki kitalálta, hogy suliba járni – érdekünkben – muszáj. Még akkor is, ha tönkre megyünk bele?

Először is: itt az a nem kis felháborodást keltő momentum, hogy fél nyolcra már az iskola területén kell tartózkodni. $\frac{3}{4}$ 8-kor aztán indul a nap: cipóra dagadt szemekkel, kócosan és bődületesen álmosan, a buszozástól meggyűrve esünk be a padba. Végig alusszuk az első két órát, majd gyomrunk hangos mordulása közepette jelzi, hogy eljött ám a reggeli ideje. Ez általában a sulis összes tanulójánál egyszerre következik be. Mindenki lélekszakadva rohan a büfébe. Két választásunk van: vagy bepasszírozódunk a sornak semmiképp nem nevezhető diák-sűrítménybe, vagy megvárjuk, míg eloszlik a diáksereglet. Ez utóbbi természetesen mindig a csöngetés pillanata.

Tegyük fel, bioszról témazárót írunk, de még nem sikerült kiderítenünk, hogy melyik teremben is, viszont az éhségtől már a fizikatanárt is duplán látjuk, így aztán késünk. De ha Fortuna ránk mosolyog, marad még nekünk egy száraz pereg, meg valami, ami lapos, ragad, nyúlik, mállik, irtó bűdös, és a bűfés srác azt állítja, hogy egy csokis fánk. No, ilyen

szerencsés percek után a délelőtti többi része csigalassúsággal, egyesek számára nem várt dolgozatok kereszttüzeiben telik el. Szenvedésünk pokoli.

Az oszifő kijelenti, hogy: „Ez így nem mehet tovább!” Igenis, rá kell venni magunkat a tanulásra. Fogalma sincs róla, hogy mi mennyire igyekszünk. Tegnap is éppen nekiláttam a tanulásnak, amikor betoppant a szomszédék fiacskája, Ákoska, addig bömbölt és patáliázott, amíg be nem kapcsoltuk neki a videojátékot, ami persze, hogy a mi szobánkban van. Így hát kivonultunk a nappaliba, melynek ablaka a sors fintora folytán pont szívünk választottjának szobájára néz. Létfontosságú kikémelelnünk ilyenkor, hogy mit is csinál, hisz legalább egy órája hírére sem hallottuk, meg nem is láttuk... Aztán meg uzsizni is kell, s elkezdődik a Pampák királyának 1028. része is, amit megint nem lehet kihagyni. Hazaér közben anyu, és hiába erőszakoskodunk, hogy nekünk bezzeg tanulnunk kell, ő azt mondta, ilyenkor már úgysem fog az agyunk, menjünk el a Mancini nénihez csoki tortát enni. Hát ki volna képes ellenállni a Mancini néni csoki tortájának? Csak egy felnőtt vagy az oszifő!

Most tudatosult bennetek, remélem, hogy mennyi akadály is gördül nap mint nap a szorgalmas diák elé, amilyenek ugye ti is vagytok, fontoljátok meg a dolgot! Adjátok ajándékba Ákoskának a videojátékot, szereljétek fel sürgősen függönyt a nappali ablakára (ha pedig eddig is volt, akkor húzzátok el), Mancini néni tortáját pedig adjátok imádott kis öcsikéteknek! Így már nyugodt lélekkel belevehettek magatokat a kémia, a fizika, a rajz (!) és a többi tárgy tanulásának felemelő örömeibe.

Így válik majd belőletek is intelligens, kötelességtudó felnőtt, rosszabb esetben oszifő!
(A szerző 2000-ben érettségizett az „A” osztályban. Verseivel, novelláival rendszeresen találkozhattunk a Bolygatóban. Itt közölt írása a Kecskeméti Lapok Krétakör rovatában jelent meg 1998. februárban, majd a 13. (1998. áprilisi) számban a 41. oldalon. Helyet kapott a „ballagási Bolygatóban” is a 7. oldalon.)

Trója Izabella

Végzet

Előítélet. Vannak, akik hisznek a végzetben, s vannak, akik nem. A következő történet fele hipotézis, mégis bátorításul szánom azoknak, akik hisznek a mindent elsöprő, örök szerelemben.

Gina és Péter először egy újságíró-konferencián beszéltek egymással. Az iskolabuszról ismerték meg a másikat – látásból, hallomásból. Pétert és Ginát mindenki különlegesnek tartotta. Néha nem értették viselkedésüket, sokszor pedig nem is akarták megérteni őket.

Péter a kisváros cigány negyedében élt. Édesapja meghalt, anyja lelépett. Bátyjától kapott havi pár forintot, és lakást, melyben lakhatott. A lány önkormányzati lakásban szorongott öt testvérével, anyjával – szomorú körülmények között, fürdőszoba nélkül.

Egy zord, hideg estén ketten álltak egy külvárosi elhagyatott buszmegállóban. Gina, aki hazafelé igyekezett a két kis lurkótól, akikre pénzért vigyázott, míg azok szülei dolgoztak, és Péter, aki barátjához ment vacsorázni, mivel naponta egyszer evett, s kapott az alkalmon, ha hívták. Sűrűn kavarogtak a hópelyhek, egyik pillanatról a másikra ellepték az utat. Egy ember lépkedett feléjük, kiabált: – Ilyen időben nem indítják el az utolsó járatot, jobb lesz, ha behúzódnak valahová ebben az ítéletidőben.

A város majdnem két kilométerre volt. Ilyenkor autók sem jártak. A megállóhoz közel volt egy presszó. Beültek, teát rendeltek. Közben beszélgettek. Csakhamar eljött a záróra is.

A hóihar csendesült, gyalog indultak útnak... Valami bizsergető érzéssel értek haza.

Ettől a naptól kezdve elválaszthatatlanok lettek.

De kíváncsi szemek is követték, kísérték a két „elvonat”. Gina épp 18, Péter 20 volt.

A lány családja kiborult. Anyja tragédiának fogta fel házasságukat. Lakodalmat nem rendeztek, szerényen, csendben mondták ki az „igent”. Legtöbben nem jósoltak nagy jövőt ennek a házasságnak, de ez őket egyáltalán nem érdekelte.

Utóélet. Gina és Péter 30. házassági évfordulójukra készülnek. Négy gyermek: három lány és egy fiú a harminc év gyümölcse, sőt: van már két unokájuk is. A semmiből házuk lett, boldog családjuk, nyugodt éltük.

Ginát anyja élete végéig elmarasztalta. Idegösszeroppanással kezelték egy szanatóriumban évekig, ahol öngyilkos lett.

Visszatérő gondolata a lánynak, vajon érdemes lett volna feladni a boldogságot? A válasz helyett ilyenkor mindig gyermekeire néz.

(Megjelent a 15. (1998. decemberi) számban a 60. oldalon.)

ODK-túra

Hagyományt indítva útjára alakult meg iskolánkban 1987. szeptemberében az Országjáró Diákok Köre. Az év folyamán tett kirándulások alkalmával sok helyen jártunk, de a túrák közül a nyári gyalogos volt a legjelentősebb.

1988. július 25-én, reggel hét óra tájban, a vasútállomáson találkozott a néhány főből álló kis csapat. Vonattal utaztunk a Zempléni-hegységbe, melyet nyolc nap alatt (közben négy nap pihenő) bebarangoltunk. A túra folyamán erőnlétileg is erősödünk valamelyest, mivel 170 km-t tettünk meg. Vadkempingben laktunk, naponta állítottuk és bontottuk a sátrakat. Egy-egy kérdés eldöntésében félórát vitáztunk, míg valamilyen eredményre jutottunk: pl. kik legyenek a vízfordók, kik mosogatnak stb. Az első napon a tanárnő javaslatára nyitottunk egy krónikát, melynek írása gyakran a kitalálóra maradt.

Nézzünk néhány részletet a naplóból a hangulat visszaidézésére, a teljesség igénye nélkül:

„Kelt Kecskeméttől 400 km-re, az Úr 1988. esztendejében, **Szent Iván havának 26. napján**, egy pislákoló zseblámpa fényénél. A vonatozás fáradalmait már kipihentük a Sátoraljaújhelytől Rudabányácskáig tartó túrán. Este tíz órakor lementünk a forráshoz, víz igaz, hogy nem volt, de maradandó élmény volt fürdőgatyában hazajönni a családoson át.

Július 27.

A túrán semmi különös nem történt, eltekintve Ákos hét hólyagjától. Füzéren a vár alatti mezőn táboroztunk. Táborverés helyett palacsintasütés következett. Több újítás is született, melyek közül szabadalomra nyújtjuk be a húsos palacsintát: hozzávalók: piros arany, mustár, paradicsom-szószt, fokhagymakrém. Vagy Rece citromos-szardíniás palacsintáját. Igaz, hogy ez utóbbi után a feltaláló szétzavarta a kis rókákat...

Július 28.

A túrázók a Nagy-Milicre vették az irányt. Rece az államhatárt kb. 25-ször lépte át egy perc alatt. (A Rekordok könyve)

Július 30.

Még mindig Telkibányán a hétforrás mellett. Úgy tűnik, tartósan, mert eleredt az eső. A fiúk fogtak egy aranyos sárgapettyes-hasú békát és betették Móni hálósákjába. Várták a hatást, de nem jött. Vagy a béka bújt el jól, vagy a lányok nem vették észre. De a behelyezés után hat órával Éva felsikoltott: – Béka!

Július 31.

Regéc. A vacsora ma csak tejberizs lehetett, mert már három napja ezért sírtunk. Mivel a bolti tej összement, elküldtük Ákost és Recét a faluba tehéntejért. Egyszer csak látjuk, hogy jön a kondér, hozza Ákost, Recét és a tejet! Végre elkészült a tejberizs. Jóízűen megettük.

Este a faluban, egy nagyszerű diszkóban vettünk részt. A fényeffektusokat egy rendőrautó és egy kukás-autó lámpája szolgáltatta. Táncoló egy sem volt, minket akartak betuszkolni, de Ákos különben is fél az idegen lányoktól.

Augusztus 1.

Kb. ötórás gyaloglás után értünk Boldogkövára alá. Útközben említésre méltó: Regéc vára, ahol Móni hátizsákja elszakadt. Már éppen örült, hogy nem kell tovább vinnie, amikor Taki előkapta irigylésre méltó varrókészletét...

Augusztus 2.

Az első érdekes állomás a Hernád partján volt. Itt kénytelenek voltunk megállni, mert ki akarja a 15 méter széles és egy méter mély vizet hátizsákkal átúszni...?"

(A Tíz év könyvében volt olvasható ez a visszaemlékezés a 111. oldalon.)

A melegvízi túra története

1989. február

No, én még nem voltam vízi túrán, kipróbálom, hogy milyen. Leadtam a jelentkezésemet **Benedikti Árpinnak**, aki azokat a kezdő vadvízi hajósokat írta fel, akik Sümeg és Tapolca környéki Melegvízen szeretnének február kellős közepén csónakázni. Ugye, bizarr ötlet?

A nagy izgalommal várt első megbeszélésen megtudtuk, hogy gyors sodrású a patak, kb. 21-24 fokos, és kissé keskenyebb, mint általában egy szélesebb patak. Oda-úton, a vonaton **Varga tanár úr** megnyugtatóan mindenkit. Váltóruhát zacskóba csomagolva vigyünk, mert így az esetleges borulásnál majd át tudunk öltözni.

És egyéb hajós történetekkel telt az utunk.

No, megérkezve a szállásunkra, **Bori néni**, a túravezető-víziboszorkány egész sor olyan dolgot mondott el, hogy a vagányabbaknak is inába szállt a bátorsága.

Rövid buszút után megpillantottuk a patakot. Ködgomolyag ülte a vizet, szikrázóan sütött a nap. Mindenki sikeresen vízre szállt, kivéve a **Kucsera – Fazekas kettőst**. Ők egyből arra voltak kíváncsiak, milyen is az, ha kint hideg, a vízben meleg van. Úgyhogy – merülési próbával kezdték. Résen kellett lenni, mert amelyik kenu keresztbe állt, az nagy valószínűséggel fel is borult. Csodálatos volt a patak a napsütésben. Kanyargott, időnként fák között szaladt, és elég sebes folyású volt, zúgókkal megtűzdelve.

Hát – nem úsztuk meg szárazon. Az első harmadon átkelve mindenkinek megjött az önbizalma. Aztán a mi egységünk (**Karádi P. – Mayer K.**) olyan lendülettel vágott neki a második harmadnak... De a víz is nagy lendülettel vágott bennünket a szemközti méretnél felüli köveknek. Így átestünk hamar a Melegvíz-keresztben. Vidáman, csöpögő cuccokkal folytattuk az utat, elcserélve a törött kenut egy töretlenre.

Az út során itt-ott lehetett látni szép tájakat, a természet szépségeit, csodaszép madarakat, a patakon keresztben álló fákat, gazdátlan evezőt és felborult kenut, a parton törölköző legénységgel.

Még a vezéregység (**Varga J. – Kopasz G.**) is „megkóstolta” a patakot. Nem tudni, a véletlen vagy a **Kopasz Gabinak** felajánlott különböző „ajándékok” hatására (a vizsgálatot bizonyítékok hiányában közben felfüggesztették), de a következő kanyar után ők is átöltözni kényszerültek.

A harmadik szakasz pikantériáját az adta meg, hogy ránk sötétedett, a patak nádasban kanyargott, és már elég hideg is volt. A köd változatlan, a sötét változó (egyre sötétebb lett), úgyhogy látni alig lehetett. De nem is nézni kellett, hanem evezni. Visszafelé a buszon aztán értékeltünk, ki az, aki borult, s ki hányszor, ki az, aki nem... Mindenesetre hangos volt a busz a nap eseményeitől.

Jó volt ágyba bújni a jó meleg szobában. „Vizes” tarsolyunk szép élményekkel telt meg. Aki ott volt, nem felejtí, aki nem volt, nem hiszi. Igen! Utána kell járni (evezni). Kár lett volna kihagyni!

Karádi Péter

(Megjelent a Mi újság? 1990. decemberi számában, a 23. oldalon. A szerző 1989-től 1997-ig dolgozott a Bolyaiban technikatanárként. Nem úsztuk meg szárazon címmel a Kecskeméti Lapok Krétakör rovata is közölte a visszaemlékezést 1997. augusztus 28-án.)

„A felvonó nem üzemel!”

(1992. január 29. – február 1.)

Indulásunk reggel ötre volt megbeszélve. Ebből logikusan következik, hogy $\frac{3}{4}$ hatra sikerült betuszkolni a sífelszereléseket. A délelőtt volt még, amikor megérkeztünk a szálláshelyünkre. A panzió neve Mami volt. Félreértés ne essék, Mami és nem Miami. Ideje lenne már a síelésről beszélni!

Nos: miután mindenki kiheverte a síruha felvételekor történt károsodásokat (lásd: röhögő görcs stb.), elindultunk. A buszból kilépve megrökönyödve láttuk, hogy céljaink eléréséhez egy 90 fokos emelkedőn kell felcipelni a nagyjából öt kilót nyomó sífelszereléseket. Ekkor – mint később kiderült – sokakban megfogalmazódott a gondolat: „Istenem, mit keresek én itt?” A felvonóból kilépve egy kislány húzott el mellettünk („ezerrel”). – „Ó, hát ez pite!” – mondtuk magunknak. Fél percen belül megbizonyosodtunk ennek valótlanágáról. Az első tíz lecsúszás hason, háton és egyéb testrészek igénybevételével – sikerült.

Az idő gyorsan eltelt. A profik Varga József tanár úr vezetésével síelve tették meg a 6 km-es szakadékokkal, patakokkal, kidőlt fákkal tűzdelt jeges, vékony utat. Mi pedig úgy gondoltuk, hogy a felvonón 20 perc alatt lelibbenünk. Na ja! Csinos kis tábla fogadott bennünket: „A felvonó nem üzemel!”

Végül is sikerült nyaktörés és egyéb sérülések nélkül hazaérnünk. Ha ez elbeszélés után nem jöttök velünk jövőre síelni, akkor...!

Kollár Adél – Cserni Judit

(Megjelent a Mi újság? 1992. márciusi számában, a 12. oldalon. A szerzők: Kollár Adél és Cserni Judit 1994-ben érettségizett az „A” osztályban.)

Uhrin Éva

Izzik és lángol

Izzik és lángol és lobog és ég
Vörös és narancs és forró és szép
Táncol és vibrál és szívemig ér
fejemből kiveni nem tudom még

(Megjelent a Mi újság? 1992. márciusi számában, a 12. oldalon. A szerzők: Kollár Adél és Cserni Judit 1994-ben érettségizett az „A” osztályban.)

Varga József

A kihívás motivált

„Nem mondhatom, hogy pályaválasztásommal hagyományokat folytattam, hisz én vagyok a családban az egyetlen pedagógus. Műszaki pályára készültem, ezért is jelentkeztem 1970-ben a mosonmagyaróvári Kossuth-gimnázium fizika tagozatára. De harmadikban az egyik osztálytársam hatására módosítottam elképzelésemet, s a tanári pályát választottam.

1980-ban végeztem a Kossuth Lajos Tudomány-egyetem matematika-fizika tanári szakán. A feleségemmel Jánoshalmán kaptunk állást. Csodálatos hét évet töltöttünk ott. Igazi „tanulóévek” voltak azok. Hálásan gondolok vissza első igazgatómra, dr. Jeneyné Pati Nagy Saroltára. Köszönöm neki, hogy azonnal a „mély vízbe” dobott. Itt vert gyökeret bennem a túrázás, a vízi táborozás iránti szeretet is.

Hét év után a Kecskeméten épülő új gimnázium igazgatójának, Klinger Ádámnak hívó szava hozott el bennünket Jánoshalmáról. Közben elvégeztem a technika szakot, és egyre több időt töltöttem a matematikával. Rengeteg szál kötött bennünket Jánoshalmához, de a távlatok a munkában és gyerekeink érdeke a változtatás mellett szólt.

„Semmiből egy új, más világot teremteni...” Akkor még nem tudtuk, hogy névadónk, Bolyai János híres mondata élet-közeli lesz. No meg a kihívás is motivált. Egy új iskola megteremtése nem akármilyen feladat. Létrehoztuk. Tanítványainkkal, kollégáimmal együtt nemcsak a névadással, hanem a közös munkával is „nevet” adtunk gimnáziumunknak. A sikerhez valószínűleg a kollegiális légkör, a szülők növekvő bizalma, az eredményesség, a tehetséges tanítványok segítettek bennünket.

Nem vagyok „tösgyökeres” kecskeméti, de magaménak tekintem a város ifjúságát. Ezért lehetőségeimhez mértem nemcsak a bolyaisoknak, hanem a város, a megye fiataljainak matematikai fejlődését is igyekszem segíteni.”

(Az iskola alapító tagja. 1987-től dolgozik a Bolyaiban. Matematika – fizika - technika szakos tanár. Vallomása Kecskeméti Lapokban jelent meg 1997. május 29-én. Az 1997-es pedagógusnapon Varga József megkapta a Kecskemét Város Oktatásáért Díjat.)

„Szívvel-lélekkel”

Beszélgetés Varga Józseffel, Bolyai-díjas pedagógussal

– **Mikor döntött, és mi alapján a pedagóguspálya mellett? Hol kezdett tanítani?**

– A középiskola harmadik osztályáig műszaki pályára készültem. Barátom rábeszélésére módosítottam elképzelésemet, és a Kossuth Lajos Tudományegyetem matematika-fizika szakára jelentkeztem, ahova fel is vettek. A gyakorló tanításokon éreztem rá igazából a munkára. 1980-ban a jánoshalmi Radnóti Miklós Gimnáziumban kezdtem tanítani, ahol azonnal osztályfőnök is lettem, ami a tanítás szépségén túl egy másfajta élménnyel is gazdagított.

– **Hogy került a Széchenyivárosi Gimnáziumba? Mint alapító, felelevenítené a kezdeteket?**

– Jánoshalmán hét évet tanítottunk feleségemmel. Az utolsó évben vettünk egy lakást, ami az ottani letelepedésünket jelentette. Ezek után jött igazgató úr hívása, „eljönnénk-e iskolaalapítónak”? Bevallom, nem is tudtam az új, az épülő intézményről. Az új feladatok, a szakmai előrelépés, a matematika tagozat, s gyermekeink jobb lehetőségét is szem előtt tartva örömmel fogadtuk el a hívást, az itt kínált állást.

– **Hogy értékeli az itt töltött éveket?**

– Nagyon jól érzem magam az iskolában, ami két dolognak köszönhető: az egyik, hogy a kialakult tantestületben jó a légkör, a másik pedig, hogy az évek során sok értékes és értelmes tanulók taníthattam.

– **Az utóbbi időben megváltozott az iskola és a pálya megítélése, értékrendje. Mi tartja itt, a hivatástudat, a gyerekszeretet?**

– A hivatástudat meghatározó abban, hogy még mindig ezen a pályán vagyok. Úgy érzem, hogy ez a szakma az, amelyhez igazán értek, és ezt szívvel-lélekkel tudom csinálni. A gyerekek között nagyon jól érzem magam, főleg olyankor, amikor látszik rajtuk, hogy az általam elmondottak megborzongató élményt jelentettek számukra, mert „*a matematikában rengeteg csodálatos dolog van.*”

– **Van ars poeticája?**

– Amit csinálsz, azt teljes odaadással, egész lényeddel tegyed!

– **Sok-sok tanítványa végzett már itt az elmúlt években. Biztosan van egy-két története róluk...**

– A legutóbb érettségizett osztályom ballagáskor meglepett egy hatalmas plüss elefánttal, aminek apropóját az adta, hogy én, amikor a gyerekek bizonyos dolgokat gyorsan elfelejtenek, akkor hasonlatként egy kis fehér elefántot szoktam emlegetni.

– **Tervei, vágyai? Mit kérdezne magától tíz év múlva?**

– Szeretném, hogy a társadalom megadja a pedagógusoknak azt a megbecsülést, mind anyagit, mind erkölcsit, hogy a végzett fiatal tehetséges kollégáknak néhány év múlva ne kelljen pályát módosítani. Iskolánktól minél több igazi, értéket ismerő, azokkal rendelkező, művelt tanuló kerüljön ki... A kérdésre meg majd tíz év múlva visszatérünk.

Kovács István

(A beszélgetés a 10. (1997. áprilisi) számban jelent meg, a 10. oldalon. A teljes szöveg pedig a Tíz év könyvében hasonló címmel.)

Varró Enikő

Harcoltam érted

Harcoltam érted könnyel, szóval,
Azzal, mit szabad, s nem valóval.

Harcoltam érted tíz körömmel,
Hazudott búval és örömmel.

Harcoltam érted álmaimmal,
Harcoltam érted tűzzel-vassal,
Harcoltam érted önmagammal.

Fizettem érted álmaimmal,
Elhagyott, megcsalt társaimmal.
Végleg elvesztett könnyekkel,
S a széles úttal, a könnyebbel.
Összes elvemmel – megtagadttal –,
S fizettem végül: önmagammal.
Most, hogy a harcot már feladtam,
Fázva állok, egyedül maradtam.

(1994-ben végzett az „A” osztályban. Tanítónő. Versei az 1. (1994. januári) számban jelentek meg.)

Vasvári Sarolta

Talán

Talán rám találsz majd egy
hajnalon,
talán karjaidba zársz még
fiatalon,
talán együtt töltünk néhány
pillanatot,
s talán elválunk majd, ha úgy
akarom.

Az idő foglya

Szeretném magamból kivetni a kort, mint kórt,
mely kegyetlen emészti, öli fiatalságom.
Ám kórságom kortalan mivolta,
lényemet az időhöz láncolja.

Fiatalság

Nem csermely, mely medrében békésen csordogál,
inkább tajtékzó folyó, mely gátakat tör át.
Nem gerle, mely dúdolóva szólítja párját,
inkább üvöltő farkas, melyet űz a vágy.

Csillagok

Égő könnyek a csillagok,
vérző sebek siralmai.
Légies érzelem-halmazok,
porszemek távoli vágyai.

(1998-ban érettségizett az „E” osztályban. Éveken keresztül szerkesztőségi tagunk volt. Versei az Egyedül táncolok című kötetben jelentek meg. Itt közölt írásai a 6., a 7. és a 9. számban voltak olvashatók.)

Hetvenegy pályázó

A Katona József Társaság és a Forrás szerkesztősége ifjúsági irodalmi pályázatára 71 fiatal küldte be pályamunkáját. 53-an verseiket, 18-an prózai műveket küldtek be. Örömmel állapítjuk meg – volt olvasható a Kecskeméti Lapok 1997. április 17-ei számában –, hogy az ország legkülönbözőbb helyeiről (Debrecenről Kisvárdáig) kaptunk kéziratokat, sőt a határainkon túlról is jelentkeztek néhányan (pl. Szlovákia, Erdély).

A díjazott versek írói: Csupor Antal (Kecskemét), **Vasvári Sarolta (Kecskemét).**

A **Grádics** c. kulturális mellékletben két Vasvári Sarolta-vers volt olvasható: a **Látogatás** és a **Csillagok**.

A **Költészet öröme** c. cikkben **Dobozi Eszter, József Attila-díjas költőnő** így írt:

„A költészet napjára készülve e verscsomagból választottunk ki egy kecskeméti diáknak, **Vasvári Saroltának (a Bolyai János Gimnázium III. E osztályos tanulójának)** a verseit. Nem azzal a feltétlen elszánással, hogy nagyon modernnek lenni akaró, líraiatlan korunkban is élnek közöttünk olyan fiatalok, akiknek az irodalom nem pusztán iskolai tananyag. Nem idegen közeg. Vasvári Saroltával ünnepeljük mindazokat, akik kell érzékenységgel és olyan műveltséggel, a művelődésnek oly igényével rendelkeznek, amelyet birtokolva belül kerülhetnek a líra, a költészet világába. Aki érzi a formának, mértéknek rendjét, aki látott már költő látásával, aki maga is képszerű és érzékletes lenni mondandójával, bizonyosan olvas irodalmat.

Weöres Sándor írja **A vers születése** c. munkájában: „**Minden serdülőnek van egy emberkerülő periódusa: mélázóvá lesz, vagy töprengővé – és majdnem szükségszerű, hogy remeteségében költeni kezd. Legtöbbször ilyenkor válogatja a Múza, hogy kit vegyen föl a seregébe.**” Hogy választottunk bekerül-e majdan, s be kell-e kerülnie ama **Weöres Sándor** által emlegetett seregbe, engedjük eldönteni az időnek.”

Látogatás

A fehérret néztem – a „tisztát”;
bénító idegcsillapítót.
Sápadt pecsét vöröseivel a vásznán,
mely hálóinged köré meleget font.

Majd arcokat küldött a zöld kockakő,
s asztalra került a vacogó gyümölcs.
Fehér kacajban fuldokolt a hörgés,
de mi súlyos vértékben ültünk köréd.

A Próféta ember

195 éve annak, hogy megszületett névadónk, **Bolyai János**. Ha életútját röviden szeretnénk jellemezni, azt mondhatjuk, a zseniális magányát kapta örökölni. „**Próféta ember**”, ahogyan **Tóth István** költő fogalmaz.

Nem egész harminc év alatt új alapokra helyezte évszázadok geometriai rendszerét, megalkotva az első nem-euklideszi térelméletet. Bár atyjának is folyamatosan beszámolt eredményeiről, s a nyilvánosságot is próbálta megtalálni, valójában talán csak egyetlen ember volt kortársa közül, **Lobacsevszkij**, akivel megosztotta „új végtelenjét”. Hiszen felfedezésük szinte teljesen azonos időben történt.

De ahhoz, hogy ez az „új világ” benépesüljön, s benn társakra lelhessen, még nem élt évtizedeket kellett várnia. **Babits** szavaival élve: Bolyai szabadságot akart adni „**elménk térbe zárt rab madarának**”, de közben magára zárta egy egészen másfajta kalitka, a meg nem értettség kalitkájának ajtaját. Még édesapja is kívül rekedt világán, kinek szeretetére pedig János nagyon vágyott. Ám a tudós önérzete még az atyai szív hangjára sem volt képes megbocsátani az ifjú, lázadó szellem metsző racionálisan alapuló cáfolatait.

Szellemi magányát a feltétel nélküli szerető nő, **Róza** sem enyhíthette. Így Bolyai elhatározta, utolsó éveit annak szenteli, hogy lefordítja „új világát” új nyelvre **Üdvtan** című enciklopédikus művében. Ez a munka azonban már sohasem jelenhetett meg.

József Attila írja:

*„Akár egy halom hasított fa,
hever egymáson a világ,
szorítja, nyomja, összefogja
egyik dolog a másikat
s így mindenik determinált.
Csak ami nincs, annak van bokra,
csak ami lesz, az lesz a virág,
ami van, széthull darabokra.”*

Így Bolyai János munkásságának is várnia kellett, míg jelenének oly jelentős darabját az idő hozzá illesztette a jövő alkotásaihoz.

Vasvári Sarolta

(Elhangzott az 1997. december 15-ei jubileumi ünnepségen, Bolyai János születésének 195. évfordulóján. Megjelent a 13. (1998. áprilisi) számban, a 16. oldalon.)

Vörös Krisztina

Hetven éve született – Nagy László

Úgy tartják, hogy „kétféle” Nagy László van. Az egyik a daloló: életről, halálról, fájdalomról, örömről, magányról, szerelemről. A másik pedig a látomásokkal küszködő, „hosszú énekű” költő.

A szó igaz hőse akart lenni. Nemzetén át kívánt szólni az emberiséghez. „**Verseimben hatalom van**” – tartotta.

A háború, a szegénység és betegsége (gyermekkorában csontvelőgyulladás következtében egyik lábára megbénult) árnyalják be első költői korszakát. Ám gyakori vendék akkor is már verseiben a halál. Természetes-ösztönös, dalszerű, metaforikus nyelv és formakincs jellemzi írásait. Nagy László az ún. „bartóki vonalban” találta meg, a tiszta forrásban – hangját, képkincsét, nyelvét. Költészete egyszerre hagyománytisztelő és gazdagító. Tartás és fegyelem a leginkább jellemző rá.

Csokonai rokokós könnyedsége, Berzsenyi klasszicista vonásai, Balassi reneszánsz világszemlélete, József Attila „mindensége” és Ady szókimondása hatott rá a legjobban. Amit **Adyról írt**, az tulajdonképpen Nagy Lászlóról szól:

***Akinek ország nem fáj, azoknak: póz-magyarság,
akiknek semmi sem fáj, azoknak póz-emberség.
Póz-e, ha embert is magához mérhetőt kíván?***

Nagy László kortárs líránk nagy képűjítőja. Küldetéses és látomásos egyszerre. Vízióiban a vörös szín, a ló, a kozmikus léthelyzet jelenik meg. **Tüskés Tibor** írta róla: „**Nagy László tiszta és tisztító, nyugtalan és nyugtalanító költő, egyszerre fészekőrző és világfelfedező.**” Emellett a rend a híve. Verseiben megjelenik a morajló hang, és ahogy ő nevezte: a „lepkecsönd” is.

Egész életében ellenezte a szóval való manipulációt, elítélte a belemagyarázásokat, hisz mint vallotta: „**A költő azonos a szóval, létformája a vers.**” Az érzelmek uralják költeményeit, mégis gondolati tisztaságával lett az utódok vállalt példaképe.

Sokat és jól fordított. A 60-as években mintegy harmincezer sort. „**Második hivatásomnak érzem, hogy külföldi költőket fordítsak, moderneket főleg.**” Rimbaud-t, Apollinaire-t, Gregory Corsót, Jeszenyint fordított legszívesebben, de mind közül a legjobban García Lorcát kedveli.

Költőként a biztos forrást a szerelemben találta meg. Erről ír **Himnusz minden időben** címmel. Amolyan karaktervers ez, a töretlen és tiszta emberben hívő költő ars poeticája. Fő elvét is itt fogalmazza meg legmarkánsabban: **légy tisztességes és becsületes!** A megőrző és értékmentő költői felelősségről ír a **Ki viszi át a szerelmet** c. versében. Konokul hiszi, hirdeti ebben, hogy a költő mágikus erővel rendelkezik, hatalma van, s hogy varázslatával még tavaszt ébreszthet, rügyet fakaszthat. Nagy Lászlónál a szerelem maga a költészet, s maga az emberi lélek. A hatvanas évek elején született portrévers-rapszódiaja, a **József Attila**. Verssoraiba beleszővi a példaelőd kedves, legjellemzőbb szavait, motívumait, mint pl. „**a Mindenség summáslegénye**”, „**Törd fel a törvényt, ne latold**”, „**cáfold meg halálos logikád**”, „**erővel győzze a szív, / szép szóval a száj.**” Hasonlóan érzelmes-gondolkodó verse a **Versben bujdosó**. Itt leli meg az életet jellemzőt, a megnyugtatót, az őt igazolót. Tudta, neki „**bujdosó haramia-létet**” kell vállalnia, s a versbe kell menekülnie a világ fenyegetései elől.

Kormos István híres portréfilmjében összegzi, hogy mit is üzen az emberiségnek évtizedek múltával: „**Ha lesz emberi arcuk egyáltalán, akkor csókolom őket. Emberi szellemük, ha lesz, tudatom velük, üzenem, csak ennyit tehettem értük.**”

Nagy László költészete ma sem porladó anyag. Nekem öt versei, szavainak zenéje őrzik meg. Líraiságával, ígéző erejével szól hozzám. Való igaz, hogy hatalom van verseiben. Igen: itt él köztünk – velünk.

(1995-ben érettségizett a „D” osztályban. Végzett külkereskedő. Dolgozata az 5. (1995. szeptemberi) számban volt olvasható, a 10. oldalon.)

Vörös Olívia

Intés a kezdőkhöz

Én is ebben az iskolában voltam érettségire készülő negyedikes, és én is voltam kimerült, fáradt és dühös. Fújtam a tanmesét, amelyet az életutam egyengetőitől hallottam az érettségiről, a felvételiről, és tele volt vele az agyam legkisebb zsákutcája is.

És most munka mellett készülök a tudás és a követelmény újabb párbajára. Miért? Számtalanszor feltettem magamnak a kérdést, de eddig nem tudtam megválaszolni, mert tulajdonképpen nem is akartam. Ugyanis senki sem vallja meg szívesen, hogy elvérzett abban a versenyben, amiben az elsők között kellett volna maradnia. Itt nem győz más, csak a kitartó, örült, a fanatikus, vagyis mindnyájan, akik ezt a taposómalmot választják boldogulásuk útjául.

Hidd el, ha a kezdedben tartod azt a jelentéktelen papírdarabot, melyben közlik veled, hogy a párbaj az ellenfél javára dőlt el, keserű fájdalmat érzel. Azután ez elmúlik.... És kezded beleélni magad, hogy elmúltál 18 éves, és dolgozhatsz. A nagybetűs életet az első munkaviszonyban eltöltött hónapok ezredrésznyre törpítik. Akkor azt sem bánnád, ha egyest kapnál, és az általad kiállhatatlannak tartott tanár téged szekírozna, csak bent ülhetnél a padban, és a tízperces „tűzszünet” utolsó percében kereshetnéd az új arcokat, a két lábon járó szerelmet, a segítő kéznyújtásokat, a megértő szemeket és a cinkos pillantásokat.

Nincsen rajtad a munkád és a másik ember felelőssége, csak egyedül önmagadért kell élned! Használd ki a benned rejlő lehetőségeket!

Nem kérem, hogy higgy nekem, de figyelmeztetlek, ne akarj az én helyzetembe kerülni, a munkában vállalt felelősség mellett felkészülni az újabb megpróbáltatásra, mert kifogysz önmagadból!

(1991-ben érettségizett a „B” osztályban. Tanítónő. Írása a Mi újság? 1991. decemberi számában jelent meg. Egyik legtöbbször „idézett” cikk, legutóbb az 1997-es ballagási Bolygatóban jelent meg, melyet 1998-ban a Kecskeméti Lapok Krétakör rovata is átvett.)

Zubornyák Emília

Miklós és Fanni

„A szerelem az élet szeretetének egyik legcsodálatosabb rendű megnyilvánulása” – tartja a francia mondás. Ez a hit határozta meg kettejük kapcsolatát is.

Radnóti Miklós csodálatos szerelmi lírájának ihletője az **„Édes Egy”, Gyarmati Fanni** volt. Már gyermekként ismerték egymást. A szerelmet kószoló és próbáló kamaszkor szenvedélye pedig egy életre szóló kapcsolatot sejtetett. Radnóti alig 20, amikor **Az áhítat zsoltára** ciklust írja a 16 éves kedvesnek.

1935-ben házasodtak össze. Fanni, a Kedves, a versekben is olyan volt, mint az életben: egyszerű és természetes. **„Otthonosságot adott neki a világban** – írja róla *Hajnal Anna*. – **Fifi volt az egyetlen fényfolt Radnóti életében.”** Feleség, szerető, kedves – egyszerre. Ahogy a Férfinaplóban írja a költő: **„A szeretőm harcaim immár / És ösmeri életemet”**. Fanni a hűség forrása és a menedék is. Radnóti pedig a megnyugvást kereste hitvese oldalán. A nő szerelme adott neki békét és erőt a félelemben, a munkaszolgálat évei alatt is. A „búvó otthoni tájról” érkezett hírek erősítették benne a reményt: talán túlélheti. Szerelmük tartotta a lesóványodott költőben a lelket, a biztonságot, mely: **„Olyan megnyugtató, mint sír felett a kő.”**

Emberséges szerelem volt az övéké, melynek igazi otthona az istenhegyi kert, a félelmek között született béke jelképe, az emberi élet parányi szigete. Itt veti papírra a magyar szerelmi költészet talán leggyöngédebb, kimondhatatlanul egyszerű, csodás sorait:

**„Mióta készülök, hogy elmondjam neked
szerelmem rejtett csillagrendszerét...”**

Ám a sors kegyetlenül szűkre szabta boldogságukat. Amikor távol volt hitvesétől, a szerelem volt az, mely csitította szenvedéseit, tompította a fájdalmát, mérsékelte a visszatérés bizonytalanságának gondolatát. Fanni maradt az egyedüli menedéke, oltalma, a mindig mindenben átsegítő szövetséges szerelmes.

1944 telén a heidenauai láger foglyait Győrön át kísérték az SS-tisztek. Megunva, hogy sehol nem fogadják be a kórházak a „menet” sebesültjeit, Abda határában „egyszerűen” a saját maguk ásta sírba lötték bele a foglyokat. Miklós is... Fanni erről mit sem sejtett. Két évig reménykedett férje hazatérésében.

1946-ban exhumálták a sírt, ahol megtalálták Radnóti holttestét is, és viharkabátja zsebében utolsó verseit. Köztük a Bori notesz földszagú, átázott lapjain a legszebb szerelmes verseket, a hitveshez:

**„... mikor láthatlak újra, nem tudom műár,
ki biztos voltál, súlyos, mint a zsoltár,
s szép, mint a fény és oly szép, mint az árnyék,
s kihez vakon, némán is eltalálnék...”**

Méltón igazolják e sorok is *Ortutay Gyula* megállapítását, miszerint: „**Hibátlan lejtésű, hibátlan erkölcsű versekkel, hibátlan emberi tartással felelt korának Radnóti.**”

Ebben a nehéz korban méltó társa Fanni.

(1995-ben érettségizett a „D” osztályban. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogi Karán végzett. Dolgozata a 3. (1994. decemberi) számban jelent meg, a 10. oldalon.)